

NOTARSKA KOMORA
CRNE GORE

Ul. Ulcinjska br. 7C, Gorica C, 81 000 Podgorica, Crna Gora
Tel: +382(0)20 264 650; +382(0)20 264 644; Fax: +382(0)20 264 651
Mob. tel: +382(0)69 151 700; +382(0)67 635 688
E-mail: notari@g@notarskakomora.me
www.notarskakomora.me

Komisija za stručnu edukaciju notara
Broj 6/2023
Dana 21.04.2023. godine

Komisija za stručnu edukaciju notara Notarske komore Crne Gore, u sastavu: **Milonja Veljić**, notar sa službenim sjedištem u Beranama, predsjednik Komisije, **Radujka Nikolić**, **mr Danijela Vukčević**, **mr Miodrag Pešić** i **dr Velibor Korać**, članovi Komisije, na sastanku koja je održan 21.04.2023. godine, povodom pitanja prosliježenog Komisije od strane UO NK a vezano za postupanje **Šuća Lekića** notara sa sjedištem u Podgorici, „**Da li notar može da sačini notarski zapis o preuzimanju duga bez učešća povjerioca**“, na osnovu člana 5 Pravilnika o radu Komisije za stručnu edukaciju notara Notarske komore Crne Gore br. 1032/17 od 26.05.2017. godine, a u vezi sa članom 3 Pravilnika o izmjenama i dounama Pravilnika o radu Komisije za stručnu edukaciju notara Notarske komore Crne Gore, br. 1733/20 od 12.10.2020. godine, jednoglasno daje sljedeće,

MIŠLJENJE

Notar može da sačini notarski zapis o preuzimanju duga između dužnika i preuzimalaca i bez učešća povjerioca koji pristanak na ugovor može da da i naknadano.

Za vrijeme dok povjerilac ne bude dao svoj pristanak na ugovor o preuzimanju duga, kao i ako on odbije da da pristanak, ugovor o preuzimanju duga ima dejstva ugovora o preuzimanju ispunjenja.

Obrazloženje

Obligacioni odnos je imovinskopravni odnos između dvije tačno određene strane i predstavlja pravnu vezu ličnog karaktera. Zbog toga se dugo smatralo da je zamjena subjekata u obligacionom odnosu nedopustiva, tj. da su prava i obaveze neodvojive od njihovih imalaca. Međutim, savremena prava, među kojima se nalazi i crnogorsko, stoje na stanovištu odvojivosti prava i obaveza od ličnosti njihovih titulara i prihvataju princip prenosivosti obligacija. Na mjesto povjerioca ili dužnika može da stupi neko drugo lice, a da se time ne mijenja istovjetnost obligacionog odnosa. Dužnik u obligacionom odnosu se, najčešće, mijenja preuzimanjem duga.

Preuzimanjem duga dolazi do zamjene dužnika, pri čemu sadržina obligacionog odnosa ostaje nepromijenjena. Radi se o ugovoru koji zaključuju dužnik i neko treće lice (preuzimalac). Neposredno pravno djestvo ovog ugovora je gašenje obaveze dužnika i on se oslobađa svoje obaveze, a na njegovo mjesto stupa treće lice (preuzimalac) (čl. 457, st. 1 Zakona o obligacionim odnosima, "Sl. list CG", br. 47/2008, 4/2011, 22/2017, u daljem tekstu ZOO). Dakle, ovaj ugovor dovodi do zamjene dužnika – umjesto jednog, dolazi drugi.

Zakon o obligacionim odnosima, rukovodeći se rješenjima iz Skice za zakonik o obligacijama i ugovorima, je prihvatio koncepciju preuzimanja duga (a time i zamjene dužnika) kao ugovora između dužnika i preuzimaoca, na koji pristaje povjerilac (čl. 455 st. 1 ZOO). Pravno perfektna zamjena dužnika se zasniva na ugovoru koji zaključuju dužnik i treće lice, a ne povjerilac i treće lice. Ovaj ugovor pogoduje dužniku jer se on oslobađa obaveze. Sa druge strane, povjerilac i treće lice mogu da zakluče ugovor (tzv. pristup dugu) gdje se obaveza prvobitnog dužnika ne gasi, nego povjeriocu sada umjesto jednog duguju dvojica. Za ugovor o preuzimanju duga kojim će se obaveza prvobitnog dužnika ugasiti, a na njegovo mjesto doći drugi dužnik, potreban je pristanak povjerioca. Nije svejedno povjeriocu ko će mu biti novi dužnik, zato se i traži njegova saglasnost (pristanak). Punovažnost ugovora o preuzimanju duga je uslovljena saglasnošću povjerioca. Jer sve dok povjerilac ne bude dao svoj pristanak na ugovor o preuzimanju duga, taj ugovor ima dejstva drugog ugovora – ugovora o preuzimanju ispunjenja (čl. 455, st. 5 ZOO). Štaviše, u cilju otklanjanja neizvjesnosti, ZOO je propisao da dužnik i treće lice (zajedno ili posebno), mogu pozvati povjerioca da se u određenom roku izjasni da li pristaje na preuzimanje duga, pa ako se povjerilac u određenom roku ne izjasni smatra se da nije dao svoj pristanak (čl. 455, st. 4 ZOO). Svoj pristanak povjerilac može saopštiti bilo kojoj ugovornoj strani koja ga je prethodno izvijestila da je ugovor o preuzimanju duga zaključen (čl. 455, st. 2 ZOO). On to može učiniti ne samo izričito, nego i konkludentnom radnjom, ako je bez ograde primio neko ispunjenje od preuzimaoca, koje je ovaj učinio u svoje ime (čl. 455, st. 3 ZOO). Dakle, notar će podučiti ugovorne strane da je neophodan pristanak povjerioca da bi nastala punovažna djestva ugovora o preuzimanju duga, a da bi povjerilac uopšte dao pristanak treba prethodno da bude upoznat sa činjenicom da je ugovor zaključen.

U slučaju da povjerilac uskrati pristanak, ovaj ugovor se *ex lege* konvertuje u ugovor o preuzimanju ispunjenja. To što neodostaje pristanak povjerioca (kao razlog nepunovažnosti preuzimanja duga), nije smetnja preuzimanju ispunjenja, jer se radi o internom odnosu između dužnika i trećeg koji se ne tiče povjerioca i kojim se treći obavezao prema dužniku da će ispuni njegovu obavezu prema njegovom povjeriocu (čl. 462, st. 1 ZOO). Razlog za postojanje konverzije se ogleda i u činjenici da se radi o pravnom poslu čija su dejstva bitno slična namjeranim dejstvima preuzimanja duga. Jer osnovno dejstvo je i dalje ostalo, a to je namjera dužnika da neko drugi plati njegov dug.

Dakle, dejstvo ugovora o preuzimanju duga je uslovljeno pristankom povjerioca na preuzimanje o kojem je obavješten. Bez njegove volje nema bi preuzimanja duga. Ako povjerilac odbije da da pristanak (ili protekne rok koji je ostavljen za izjašnjenje) smatra se da dug nije preuzet, a ugovor o preuzimanju duga ima djestva ugovora o preuzimanju ispunjenja. Takođe, i u slučaju da je ugovor o preuzimanju duga zaključen, pravna pozicija povjerioca je „gospodareća“, od njegove volje zavisi da li će dug biti konačno preuzet, bez obzira zna li da je ugovor zaključen ili nije zaključen, i bez obzira na porijeklo tog saznanja (je li to saznao od ugovornika ili trećih lica). Jer od trenutka zaključenja ugovora o preuzimanju duga pa sve dok povjerilac ne bude dao svoj pristanak na ugovor, ugovor o preuzimanju duga ima djestva drugog ugovora – ugovora o preuzimanju ispunjenja (vidi čl. 455, st. 5 ZOO). U tom slučaju, treći se obavezuje samo prema dužniku, i to da ispuni obavezu obavezu tog dužnika prema određenom povjeriocu. Treće lice ne preuzima dug, niti pristupa dugu i povjerilac nema nikakvo pravo prema njemu.

Predsjednik Komisije

Milovanja Veljić s.r.